

در هر شرایطی و البته شرایط سخت اقتصادی امروز، به جای هزینه کردن‌های منطقی، تجمّل و دور ریز حتی در مرگ و نیستی آدم‌ها هم جای خود را در بین برخی از اقلشار جامعه دارد. برای مرگ هم تشریفات باب کرده‌اند؛ جلو مساجدی که میزبان

مراسم ترحیم می‌شوند از داخل بزرگ‌ترین گلخانه‌های شهر هم پُرگل تر است! تاج‌گل‌هایی که تا چندین و چند متر آن طرف‌تر از دیوار مسجد امتداد یافته‌اند و تکلفی که آیین و رسوم ترحیم و عزّرا از مساجد به لوکس‌ترین تالارها و سالن‌های پذیرایی شهر آورده‌اند.

در گزارش پیش‌رو به خدمات تشریفات ترحیم در مشهد پرداخته‌ایم که بعضی‌هایشان حاضرند برای رضایت خاطر مشتری، اجرای کارهای خارج از عُرف عزاداری‌ها را به عهده بگیرند.

- خودنمایی‌تا کجا؟

می‌گویند: «هر چه سنگین رنگین‌تر باشخصیت‌تر»؛ این کلام ابتدایی یکی از مدیران تشریفات است که حالا سعی دارد من را که به عنوان یک مشتری که با او تماس گرفته‌ام با خدمتاشان آشنا کند. گفته‌ام قصد دارم برای سالگرد پدر بزرگم مراسم باشکوهی برگزار کنم و اضافه کرده‌ام ممکن است چند نفر از خویشاوندان و آشنایان خارج‌نشین نیز به شرط هماهنگ‌شدن بلیت‌های پروازشان در این مراسم شرکت کنند و باید پیش‌آن‌ها که ده‌سال یک‌بار همدیگر را می‌بینیم، آبروداری کنیم. این گروه تشریفات مرگ، یکی از دفاتر شناخته‌شده است و سفارش‌های متنوعی را در شهر مشهد پذیرفته و بر گزار کرده است. تعداد مهمان‌ها را ۵۰ نفر اعلام می‌کنیم و منتظر پاسخ مدیر تشریفات از آن طرف خط می‌شویم؛ «خیلی از متقاضیان می‌خواهند مراسمشان سطح بالا و لوکس برگزار شود. ما به این افراد پیشنهاد می‌کنیم مراسم را در تالار بگیرند تا برایشان نوازنده نی و خواننده، همراه با سیستم صوت بیاوریم.»

وقتی حرف از نوازنده نی حرف می‌زند، غافلگیر می‌شوم، اما خودم را مشتاق نشان می‌دهم تا به‌طور کامل، منوها و خدماتشان را شرح دهد. ادامه می‌دهد: برای پذیرایی نیز حلو و خرما و شیرینی درجه یک با چند قلم میوه و در کنار آن آمبویه‌های رنگی سرو می‌کنیم.

می‌پرسم شربت‌های رنگی، مناسب مراسم ختم هست که دوباره شبه‌جمله چند دقیقه گذشته‌اش را تکرار می‌کند؛ «عرض کردم خانم، هر چه سنگین رنگین‌تر، باشخصیت‌تر» و با قاطعیت دنباله حرفش را می‌گیرد؛ «ها این گونه مراسم را بارها بر گزار کرده‌ایم. نگران نباشید.»

با اطمینان خاطری که می‌دهد، می‌خواهم جزئیات پذیرایی را توضیح دهم؛ «شربت موهیتو و آب کیوی و انبه و البالو در جام سرو می‌کنیم. البته تا کمتر از یک ماه دیگر میوه‌های فصل مثل آلو و زردآلو هم می‌رسد که اگر مایل باشید سالگرد را به تعویق بیندازید، می‌توانیم به تنوع پذیرایی بیفزاییم.»

او با آب و تاب از امکاناتی که در اختیار مشتریان قرار می‌دهند، می‌گوید؛ «به‌جز موارد گفته‌شده، مهمان‌داران آموزش‌دیده با لباس‌های یک‌شکل، پذیرایی مراسم را به‌عهده می‌گیرند و ترین‌میز ترحیم نیز توسط پرسنل گروه تشریفات ما انجام می‌شود.

- تالار ترحیم برای مرده شریف!

صحبّت به مکان مراسم می‌رسد و حالا باید با مشورت مدیر تشریفات، جایی را انتخاب کنیم که لوکس و درضمن بیشتر از دو ساعت دراختیار

تشریفات لاکچری مرگ

گزارشی از دفاتر خدماتی ترحیم مشهد که منوهای عجیب و غریب برای تشریفات فوت دارند

عکاس: تانوشی استا

مهمانان باشد؛ «تالار در همه قسمت‌های شهر است ولی پیشنهاد ما، قصر... در بالای شهر است.»

در مورد اجاره تالار هم می‌گویند که ورودی تالار را از یک میلیون تومان بستگی به مکان حتی بیشتر در نظر بگیریم. این فضا برای تقریباً ۶ساعت در اختیار سفارش‌دهنده قرار می‌گیرد؛ چندساعت پیش از شروع مراسم برای اینکه چیدمان و گل‌آرایی‌ها انجام شود و بعد از آن هم مجلس ختم، آغاز می‌شود. این گروه‌ها، صدر تا ذیل کارها را به عهده می‌گیرند تا آب در دل صاحبان عزّا تکان نخورد؛ از تهیه میز و صندلی و چیدمان آن مطابق سلیقه مشتری و تهیه ظروف و مواد پذیرایی تا

انجام خدمات عکاسی و فیلم‌برداری و اعزام گروه موسیقی سنتی و عرفانی و اجرای سیستم نور، هزینه‌ها را که سرجمع کنیم، بدون مبلغ ورودی تالار و گل‌آرایی، برای یک مراسم سالگرد فوت باید به‌ازای هر مهمان حدود ۱۶هزار تومان فقط خدمات پذیرایی پرداخت شود.اما برای مراسمی که قرار است مانور تجل باشد، یک پای ماجرا، گل‌آرایی‌شکیل و پُر هزینه است. مدیر تشریفات نیز معتقد است گل‌آرایی بیرون و داخل تالار باید به بهترین شکل انجام شود و بیان می‌کند: گل‌آرایی تخصص ماست که مبلغش روی منوی سفارشی شما اضافه می‌شود. ما می‌توانیم برای مراسم شما، سسر هر میز داخل ظرف‌های دو یا سه طبقه گل و شمع بگذاریم. بعضی‌ها دوست

گفت‌وگوی مرتبط

شأن اجتماعی‌شان را در تشریفات می‌بینند

یک جامعه‌شناس از دلیل اقبال افراد به تشریفات، حتی در مراسم ترحیم می‌گوید

مردم، گرم‌تر از امروزه بود، قدم‌به‌قدم این مراسم معنی داشته است و به اتکای همین کار کرد، تعداد روزهای برگزاری مراسم خیلی بیشتر بوده‌اما تجملی نبود.

وی با نگاهی به مراسم ترحیم با تشریفاتی که این روزها در مشهد برگزار می‌شود، می‌گوید: کارگرد پنهانی که این مراسم پیدا کرده‌اند، این است که خانواده متوفی می‌خواهند شأن اجتماعی خانواده خود را به بقیه نشان بدهند؛ یعنی مراسم عروسی و ترحیم نقش بسیار مهمی در نشان دادن شأن اجتماعی و موقعیت‌های افراد به دیگران دارند. بنابراین

تشریفات لاکچری مرگ

گزارشی از دفاتر خدماتی ترحیم مشهد که منوهای عجیب و غریب برای تشریفات فوت دارند

عکاس: تانوشی استا

در پایان نیز تأکید می‌کند: منوهای ما آن قدر متفاوت است که حتماً از بین این‌ها یکی را انتخاب می‌کنید.

- از مراسم سر مزار تا داخل سالن

با مدیر تشریفات دیگری تماس می‌گیریم. تمایلی ندارد تلفنی صحبت کند و باید به دفتر کارشان در یکی از خیابان‌های معروف مراجعه کنیم و می‌گویند: ما از صفر تا صد مراسم شما را انجام می‌دهیم. بالاخره متقاعدش می‌کنیم و چند کلامی توضیح از ریزاش می‌شنویم؛ «برای تعیین مکان، کافی است محدوده و سلیقه‌تان را به ما اعلام کنید تا برای رزرو تالار یا مسجد اقدام کنیم. از مراسم سر

مزار تا داخل سالن، سعی می‌کنیم همه برنامه‌ها رضایت‌بخش باشد.»
او از گفتن جزئیات هزینه‌ها سر باز می‌زند و وقتی می‌شنود که می‌خواهیم مراسم ما متمایز باشد و در آن خدماتی مثل نواختن نی انجام‌شود، با کمی تأمل برای جلب مشتری، پاسخ می‌دهد: ما از افرادی دعوت می‌کنیم که اجرای ماندگاری داشته باشند، اما سعی می‌کنیم یک کار عرف را مدیریت کنیم و مثل بعضی‌ها حاضر نیستیم با هر هزینه‌ای هر کاری انجام دهیم. مراسمی آبرومند و متعارف و شکیل برای شما برگزار می‌کنیم.

البته در اینجا منظور از «عرف»، خبر نداشتن از منوی سایر رقیبان است و حالا که از آن مطلع شده است، برای توجه صحبتش، ادامه می‌دهد: مراسم ترحیم حرمتی دارد و ما حاضر نیستیم به هر قیمتی از مشتری پول بگیریم. بدون فاصله می‌پرسیم: یعنی اگر خدمات عکاسی و فیلم‌برداری بخواهیم، بر ایمان انجام نمی‌دهید؟ بدون تأمل می‌گوید: حتماً انجام می‌دهیم. این درحالی است که عکاسی و فیلم‌برداری از مراسم ختم به صورتی که به افراد حرف‌ای سفارش داده شود، کار متعارفی نیست اما این روزها به لطف دفاتر تشریفات مد شده است.

- هزینه مراسم ساعت می‌زند

با دفتر یکی دیگر از گروه‌های تشریفات تماس می‌گیریم. منشی، قیمت را برای هر فرد، حدود ۱۵هزار تومان اعلام می‌کند و یادآور می‌شود هر ماه قیمت‌ها با ماه قبل فرق می‌کند.

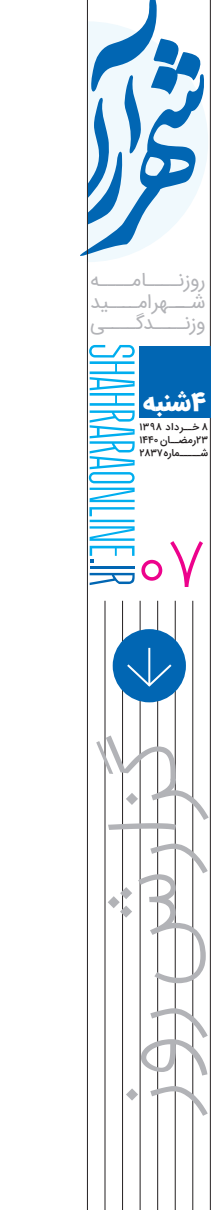
گویا چوب گرانی به تشریفات ترحیم نیز خورده است؛ می‌پرسم: اوضاع بازار روی کار شما هم تأثیر می‌گذارد؟ تأیید می‌کند و می‌گوید: بله، ماه گذشته خرما را کیلویی ۲۲هزار تومان می‌خریدیم و در این ماه کیلویی ۳۰هزار تومان می‌خریم. بعد یادآور می‌شود: سال گذشته همین موقع، خرما را کیلویی ۷۰۰۰تومان می‌خریدیم که حالا بیش از سه‌برابر افزایش قیمت داشته است.

او با برشمردن بعضی مثال‌های دیگر مانند شکر که قیمتش از ۴۰۰۰تومان به ۸۵۰۰تومان رسیده است، تأکید می‌کند: قیمت‌همه‌اقلام متفاوت شده است و اگر سفارش روز نداشته باشید، نمی‌توانیم بگوییم به‌ازای هر مهمان چقدر هزینه‌تان می‌شود.

این تشریفات هم برنامه سر مزار و گل‌آرایی سر مزار را با فراهم کردن سرویس حمل و نقل با هر خدماتی که بخواهیم، انجام می‌دهد.

بعد از گفت‌وگوهای تلفنی، از سایت‌های مربوط به این گروه‌های تشریفات بازدید می‌کنیم و با مدیر ۵گروه می‌توانیم صحبت کنیم. عکس مراسم برگزارشده را گذاشته‌اند و صوت مداح که نه، خواننده‌ها را، برای نمونه بارگذاری کرده‌اند که بدانیم کدام صدا مناسب و دلچسب است. سؤال اینجااست: خانواده داغ‌داری که عزیزترین فرد خود را از دست داده است، چطور می‌توانند حوصله کند و مثل مجالس عروسی به این‌گروه‌ها مراجعه‌کند تا منوها را ببیند و لوکس‌ترین مراسم را برگزار کند؟ آیا خانواده‌هایی که این چنین درگیر تجملات می‌شوند، واقعا غمگین و ناراحت هستند یا مردن عزیزشان را هم بهانه‌ای برای فخرفروشی به دیگران می‌دانند؟

در یکی از این سایت‌ها نوشته است: «برای اینکه بتوان مجالس را به بهترین نحو به پایان رساند، باید از بهترین و ماهرترین پرسنل و مهمان‌داران بهره برد.» وقت آن رسیده است برای آشناسر ترحیم خوش‌آب‌ورنگ نیز؛ دلمان غنج بزند. تشریفات پایش را فراتر گذاشته و از عروسی تا مرگ همراه ما خواهد بود. ●

گرچه شاید تصور شود برای آرمیدن در خانه ابدی، دیگر معیارهای فقیر، متوسط و غنی جایگاهی نیست. قیمت‌های گاه‌نجومی آرمیدن در آرامستان‌های شهر، نشان می‌دهد که در مرگ و نیستی آدم‌ها هم کوبی تشریفات زنده‌است!